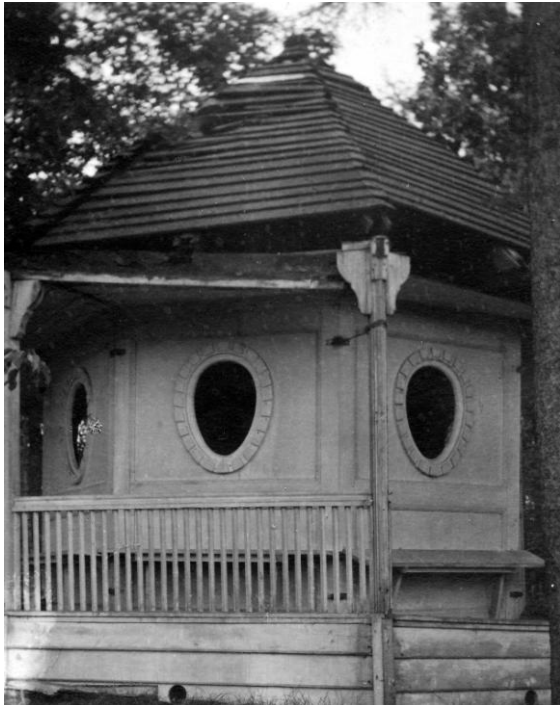

Per Øverland: Historieglimt 223

Dalen prestegård

Både Lade og Lademoen var på 1800-tallet preget av store veldrevne gårder. Dalen var en av dem. Opprinnelig var det to husmannsplasser, kalt Nedredalsplassene, under Rønningen gård. De ble solgt i 1735 til rådmann Hans Hornemann i Trondhjem og gitt det offisielle navnet Dalen ved skyldsettingen i 1769, men ble til daglig kalt Hornemannsdal. Jordene ble kultivert og gården

Over: Lysthuset tilhørende Dalen prestegård. Eier: Byarkivet.

drevet fram. Den var i familien Hornemanns eie til 1793. Dalen gård tilhørte Lorckfamilien fra 1793 til 1852, og gikk da under navnet Lorckdalen. I *Strinda bygdebok* bind 1 side 119 finner vi: «I 1819 var besetningen: 1 hest, 7 storfe, 6 småfe, og utseden: 7 tønner korn og 2 tønner poteter. Kornet modnes fullkommen og er fritt for frost og skinn. Det hele areal er 107 mål og er oppdyrket. Driften er lett. Enget er fritt for sten og skog. 2 ljåer avhøster det. Gården mangler brenneskog og

havnegang.» I årene 1827-32 ble gården vesentlig utvidet ved kjøp av jord fra

Pineberg, Ringve og Rosenlund. Lorck lot gartner Leuthen anlegge en praktfull hage på gården. Den hadde blant annet et lysthus i rokokkostil som nå står på Folkemuséet på Sverresborg. På nordsiden av gårdsplassen ble det plantet rødbøk, barlind, ask og andre sjeldne trær. Hagen hadde en stor rikdom av trær og vekster som slett ikke var vanlig i trønderske hager. Noen av dem står fremdeles som flotte gamle kjempetrær.

Dalen ble så prestegård. I 1852 ble Dalen kjøpt av Opplysningsvesenets fond for 7500 spesiedaler og gjort til prestegård for residerende kapellan (res.

kap.) i det store Strinda prestegjeld, der Lade kirke var hovedkirke. Overetasjen av våningshuset ble revet og gjenreist som sommerstedet Vangslund på Elgeseter. Prestefolkets bolig ble et stilig empirehus i en etasje. Den står fremdeles og er i dag musikkavdeling ved Dronning Mauds Minne. Det er mye å fortelle om driften av gården, husene og livet der. Her skal vi heller nevne litt om de fem prestene som hadde sin embetsbolig på Dalen i det femtite år den var prestegård.

Niels Arnoldus Carlsen var den første res. kap. som bodde i presteboligen på Dalen. Han kom til å bo der bare i noen måneder fordi en annen prest ble utnevnt til fast res. kap i Strinda. Pastor Carlsen er et godt eksempel på hvor suverent de utnevnte myndighetene kunne gå frem. Han ble konstituert som sogneprest i Strinda fra 1. januar 1841. Bakgrunnen var at man ville endre den eldgamle ordningen at bispene også var sogneprest i Strinda. Slik hadde det vært fra før reformasjonen for å sikre bispene god lønn. Da P. O. Bugge var bisp, kom ønsket om endring opp, men man ville vente til han gikk av. I mellomtiden ble Carlsen konstituert i stillingen til fast ny sogneprest til Strinda ble utnevnt. Carlsen hadde håpet at det skulle bli ham, men 27. november 1851 ble Bernhard Ludvig Essendrop utnevnt. Carlsen ble konstituert som res. kap, men heller ikke den stillingen fikk han beholde. En annen ble utnevnt og Carlsen reiste fra byen. Han var sogneprest i Grytten i Romsdal til han som pensjonist, og vendte tilbake til Trondhjem.

Thomas Conrad Hirsch ble den 18. september 1852 utnevnt til den første ordinære res. kap. i Strinda med bolig på Dalen. Han ble født i Stjørdal 6. februar 1813 som sønn av oberstløytnant Robert Jacob Hirsch og hustru Nicoline, født Hornemann. Sønnen tok eksamen artium i 1831 og teologisk embetseksamen fire år senere. Han arbeidet som huslærer til han ble ansatt ved Den borgerlige realskolen i Trondhjem i 1841. Der ble han i 1849 førstelærer og inspektør til han flyttet til Dalen. Det sies at presten Hirsch syntes han bodde veldig avsides og langt ute på landet! Han ble likevel i Strinda som kapellan i 14 år. I 1866 ble han sogneprest til Snåsa og senere til Norderhov på Ringerike. Han har fått en gate oppkalt etter seg langs Lademoen kirkegård.

Ole Andreas Tangen Krogness ble Hirsch's etterfølger. Han ble født i Trondhjem 9. mai 1832 som sønn av kjøpmann Ole Andreas Krogness og hustru

Anne Bergitte, født Sandberg. De var haugianere. Sønnen gikk på Katedralskolen og tok artium i 1848. Han fikk laud, beste karakter, både til teologisk embetseksamen i 1853 og praktisk teologi to år etter. Han ble lærer ved Realskolen i hjembyen og fikk i 1861 adjunktstilling ved Katedralskolen. Den 12. juli 1866 ble han utnevnt til res. kap i Strinda. Han var en dyktig mann. Sammen med pastor Wexelsen gav han ut *Kirkeligt Folkeblad* 1859-1862; et tidsskrift til fremme av kristelig opplysning. I likhet med sin far var han interessert i misjonsarbeidet. Han mintes av strindingene som en stille og beskjeden mann. Han ble i 1879 res. kap. til Vår Frue menighet i Trondhjem. Han døde 8. mars 1887.

Andreas Peter Suhm Høyer ble den neste presten på Dalen. Han ble født i Vinger 19. august 1835 som sønn av oberstløytnant Johan Gottfried Høyer og frue Hermanna Helene, født Lange. Han tok artium i 1854 og teologiske eksamen med laud i 1861. Han tok tjeneste i Indremisjonen i Kristiania og fortsatte som stiftskapellan i Bergen og i Trondhjem. Den 2. august 1879 ble han utnevnt til res. kap. i Strinda og flyttet inn på Dalen. Dalen var en stor og god gård. I 1875 hadde den ifølge Strinda bygdebok, en besetning på tre hester, okse, fjorten kyr, tre ungdyr og en gris. Utsæden var på tre tønner (tdr) bygg, 5 ½ tdr. havre, 48 kilo gressfrø og 6 ½ tdr. poteter. I 1879 ble eiendommen Lerkehaug frasolgt og i 1885 ble det fradelte grunn til Meråkerbanen. Høyer bodde på Dalen til han ble sogneprest i Skien i 1892.

Brian Crone Riddervold Smith ble den siste presten som bodde på Dalen. Han var født i Trondhjem 24. september 1862 av foreldre bestyrer ved døvstummeinstituttet, Lars Smith og hans hustru Bredine Sofie Marie, født Riddervold. Da han bodde på Dalen, kalte folkevittigheten gården for «Chateaubriand». Chateaubriand er som kjent en biffrett. Smith var prest i Strinda til 1919 da han døde, men Dalen var prestegård bare til 1905. Senere kom Dalen blindeskole og deretter overtok Dronning Mauds Minne høyskole for barnehagepedagoger.